

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
за магістерською програмою професійного спрямування «Облік, аудит і
оподаткування в управлінні підприємницькою діяльністю»

на тему: «Облік і контроль дебіторської заборгованості: нормативне
забезпечення та діюча практика (на прикладі ЗАТ «Одесакондитер»)»

Виконавець:

студентка ЦЗФН

Нікітенко Аліна Олкесандрівна _____

/підпис/

Науковий керівник:

канд. екон. наук, доцент

Сиротенко Наталія Анатоліївна _____

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми полягає в тому, що дебіторська заборгованість як показник, є не лише індикатором, що визначає рівень заборгованості, а і економічним явищем, що впливає на діяльність підприємства в цілому. Однак аналізу і оцінці дебіторської заборгованості не приділяється належна увага, що призводить до негативних наслідків - прискореного зростання заборгованості перед підприємством, не повернення боргів, втрачання власних коштів. Саме ефективна організація розрахунків повинна активно сприяти зміцненню договірної дисципліни; підвищенню контролю установи за погашенням дебіторської заборгованості; прискоренню обороту оборотних коштів; ефективному використанню тимчасово вільних коштів.

Мета дослідження - обґрунтування теоретичних і дослідження методологічних положень обліку дебіторської заборгованості, проведення аналізу основних показників діяльності ЗАТ «Одесакондитер» за 2015-2016 роки з поглибленим аналізом складу, структури, стану та динаміки дебіторської заборгованості, ознайомлення з організацією бухгалтерського обліку та обліку дебіторської заборгованості в ЗАТ «Одесакондитер», а також розробка шляхів удосконалення обліку і контролю дебіторської заборгованості.

Завдання дослідження:

- вивчення сутності, класифікації та оцінки дебіторської заборгованості;
- дослідження дискусійних питань обліку дебіторської заборгованості;
- розгляд практичних аспектів обліку дебіторської заборгованості в ЗАТ «Одесакондитер»;
- застосування методів економіко-математичного моделювання для цілей підвищення ефективного управління дебіторською заборгованістю;
- формування рекомендацій щодо удосконалення системи обліку дебіторської заборгованості;
- висвітлення теоретичних та практичних аспектів контролю дебіторської заборгованості;
- аналіз основних показників діяльності ЗАТ «Одесакондитер» за 2015 - 2016 рр.;
- формування рекомендацій щодо покращення системи обліку та контролю на підприємстві.

Об'єкт дослідження - процес інформаційного забезпечення системи обліку, контролю та аналізу дебіторської заборгованості.

Предметом дослідження - сукупність теоретичних та організаційно-методичних питань обліку та контролю дебіторської заборгованості в ЗАТ «Одесакондитер».

Методи дослідження:

- загальнонаукові методи (аналіз діяльності ЗАТ «Одесакондтер», формування кінцевого результату за допомогою індукції та дедукції).
- емпіричні (документування, розрахунково-аналітичні та балансово-звітні прийоми);

- методи теоретичного узагальнення і порівняння – для розкриття економічного змісту дебіторської заборгованості;
- методи комплексного і системного підходів – для дослідження якості обліку дебіторської заборгованості та розроблення методичного підходу до класифікації в системі управління ЗАТ «Одесакондитер»;
- статистичні методи – для обробки масивів статистичної інформації;
- методи формалізації і математичного моделювання – для розробки концептуальних основ обліку і аналізу дебіторської заборгованості;
- абстрактно-логічні – для формулювання теоретичних висновків і узагальнень.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти України, міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку, постанови Верховної Ради України, Кабінету Міністрів, а також дані первинного, аналітичного і синтетичного обліку досліджуваного підприємства, квартальні і річні звіти, дані статистичної звітності.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (54 найменувань) та 9-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 85 сторінок. Основний зміст викладено на 78 сторінках. Робота містить 20 таблиць, 3 рисунка.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Концептуальні основи обліку дебіторської заборгованості**» розглянуто сутність дебіторської заборгованості, її види, нормативно-правову базу та завдання обліку дебіторської заборгованості та проблемні питання обліку дебіторської заборгованості.

У другому розділі «**Особливості обліку дебіторської заборгованості в ЗАТ «Одесакондитер»**» проаналізовано облікову політику в ЗАТ «Одесакондитер» та наведені особливості бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості та визначено напрямки удосконалення системи обліку дебіторської заборгованості.

У третьому розділі «**Контроль та аналіз діяльності ЗАТ «Одесакондитер»**» проведений економічний аналіз діяльності підприємства з поглибленим аналізом дебіторської заборгованості, розглянуто методику контролю дебіторської заборгованості в ЗАТ «Одесакондитер».

ВИСНОВКИ

Дослідження питань методики обліку, контролю, та аналізу дебіторської заборгованості в ЗАТ «Одесакондитер» дозволило зробити наступні висновки.

1. У першому розділі кваліфікаційної роботи було розглянуто теоретичні основи обліку дебіторської заборгованості. Було вивчено сутність, класифікацію та оцінку дебіторської заборгованості, її види, а також розглянуто ряд дискусійних питань обліку дебіторської заборгованості.

2. У другому розділі показано загальну характеристику облікової політики в ЗАТ «Одесакондитер», наведені особливості бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості, проведено економіко - математичне моделювання дебіторської заборгованості та сформовано ряд пропозицій з удосконалення системи обліку дебіторської заборгованості.

Бухгалтерський облік у ЗАТ «Одесакондитер» ведеться згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-ХІУ від 16 липня 1999 р. (зі змінами та доповненнями), Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регламентують ведення обліку доходів та фінансових результатів діяльності.

Відповідальність за ведення бухгалтерського обліку покладено, перш за все, на директора, а також на головного бухгалтера. Ведення обліку здійснює безпосередньо бухгалтерська служба, а також частково працівники планово-економічної служби.

Для обліку заборгованості в ЗАТ «Одесакондитер» передбачено рахунки 3 класу Плану рахунків рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» та 37 «Розрахунки з різними дебіторами».

Підставою для здійснення розрахунків з покупцями в ЗАТ «Одесакондитер» є договір та первинні документи (накладна, товарно-транспортна накладна, рахунок-фактура, акт прийняття послуг, податкова накладна). Аналітичний облік розрахунків з покупцями ведеться кожним покупцем та замовником, за кожним пред'явленим до сплати рахунком.

В ЗАТ «Одесакондитер» можуть видавати аванси під поставку матеріальних цінностей або під виконання робіт (надання послуг). Облік розрахунків за виданими авансами ведуть на балансовому рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами» субрахунку 37.1 «Розрахунки за виданими авансами».

Аналітичний облік за рахунком 371 «Розрахунки за виданими авансами» ведеться за кожним окремим дебітором, який одержав авансовий платіж.

Авансові платежі оформляються платіжними дорученнями, в яких робиться посилання на відповідний нормативний акт або договір.

Видача готівки в ЗАТ «Одесакондитер» під звіт здійснюється тільки за цільовим призначенням: на адміністративно-господарські потреби, на закупівлю сільськогосподарської продукції, на витрати, пов'язані зі службовими відрядженнями. Облік виданих у підзвіт сум ведеться по дебету рахунка 37.2 в кореспонденції з рахунками обліку коштів, зокрема субрахунками 30.1 «Готівка в національній валюті». Звіт про витрачені суми авансу, виданого на витрати на відрядження, має бути подано протягом трьох робочих днів після закінчення відрядження, і в той же термін невитрачену готівку має бути повернено до каси.

З метою удосконалення обліку дебіторської заборгованості, необхідно здійснити наступні заходи:

- створювати резерв сумнівних боргів та виробити порядок його визначення в обліковій політиці підприємства. Важливим елементом є нарахування резерву сумнівних боргів та його безпосереднього використання з метою покриття безнадійних заборгованостей. Особливу увагу слід приділяти розподілу дебіторської заборгованості на короткострокову, довгострокову та поточну, оцінювати перспективи забезпечення таких заборгованостей з метою уникнення неплатоспроможності покупців і замовників.

- своєчасно здійснювати контроль за співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості. Так, як значне перевищення фактичної дебіторської заборгованості створює загрозу фінансовій стабільності підприємства і робить необхідним залучення додаткових джерел фінансування. Також доводиться впроваджувати в практику управління лімітування дебіторської заборгованості як у загальних обсягах, так і у розрахунку на одного дебітора і періодично переглядати граничні суми.

- систематично проводити інвентаризацію заборгованості, враховуючи її важливість і вплив на ліквідність підприємства. Таким чином, ефективно побудована система взаємовідносин з дебітором через механізм інвентаризації, не дасть втратити контроль над вчасністю та повнотою оплати рахунків, що потребує відповідної організації роботи зі створення організаційних засад здійснення інвентаризації дебіторської заборгованості.

- необхідно також внести зміни до плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції з його використання щодо рахунка 37 «Розрахунки з різними дебіторами». Даний рахунок містить різні види розрахунків із дебіторами, що можна об'єднати в групи, які неоднорідні за природою.

Запропоновані заходи призведуть до покращення діяльності ЗАТ «Одесакондитер».

3. У третьому розділі були досліджені особливості контролю дебіторської заборгованості та сформовані шляхи вдосконалення системи контролю дебіторської заборгованості, а також проведений економічний аналіз діяльності ЗАТ «Одесакондитер» з поглибленим аналізом дебіторської заборгованості.

Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості показав, що на кінець 2016 року порівняно з початком року, дебіторська заборгованість підприємства збільшилась на 3300 тис. грн. або на 12,4 %. Це відбулось за рахунок збільшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 1754 тис. грн. або на 8,2 % та дебіторської заборгованості за розрахунками на 1546 тис. грн. або на 29,4 %. В структурі дебіторської заборгованості підприємства на початок 2016 року найбільшу питому вагу займає дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги – 80,2 %, питома вага заборгованості за розрахунками склала 19,8 %, інша поточна заборгованість на підприємстві відсутня, як і на початок так і на кінець 2016 року. На кінець 2016 року відбулись наступні зміни в структурі дебіторської заборгованості: збільшилась питома вага заборгованості за розрахунками на

3,0 % п. та зменшилась питома вага дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги на 3,0 % пункти.

Аналіз дебіторської заборгованості за строками непогашення свідчить, що в 2017 році, так й в 2015, дебіторська заборгованість погашається в найкоротші терміни – до 12 місяців, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

Однією з основних функцій управління дебіторською заборгованістю є створення ефективної системи контролю за її рухами та своєчасною інкасацією. Контроль організовується в загальній системі фінансового контролю в ЗАТ «Одесакондитер» як самостійний блок (центр відповідальності з управління дебіторської заборгованості).

Одним із видів таких систем є «Система АВС-контролю» стосовно портфелю дебіторської заборгованості підприємства. До класу дебітора «А» відносяться ті види дебіторської заборгованості, що погашається у встановлені строки; до класу «В» - дебітори, що мають достатній рівень фінансової діяльності власного підприємства; в клас дебітора «С» включаються найбільш сумнівні види дебіторської заборгованості, які дебітор не в змозі погасити протягом місяця.

Виходячи із даної класифікації доречно запропонувати ЗАТ «Одесакондитер» запровадити систему надання знижок залежно від класу дебітора.

АНОТАЦІЯ

Нікітенко А.О., «Облік і контроль дебіторської заборгованості: нормативне забезпечення та діюча практика (на прикладі ЗАТ «Одесакондитер»)), кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Облік і оподаткування» за магістерською програмою «Облік, аудит і оподаткування в управлінні підприємницькою діяльністю», Одеський національний економічний університет м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес інформаційного забезпечення системи обліку, контролю та аналізу дебіторської заборгованості.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти основ обліку та контролю дебіторської заборгованості, а саме сутність, класифікація та оцінка дебіторської заборгованості, нормативно-законодавча база, що регулює питання з обліку дебіторської заборгованості, аспекти контролю та аналізу.

Проаналізовано організаційно-економічну діяльність ЗАТ «Одесакондитер», діючу модель обліку та контролю дебіторської заборгованості.

Запропоновано шляхи удосконалення обліку та контролю дебіторської заборгованості.

Ключові слова: дебіторська заборгованість, облік, контроль, аналіз, резерв сумнівних боргів.

ANNOTATION

Nikitenko A.O, «Accounting and control of accounts receivable: normative provision and current practice (for example, CJSC «Odessaconditer»)), thesis for Master degree in specialty «Accounting and taxation» under the program «Accounting, Audit and Taxation in Business Entrepreneurship Management», Odessa National Economic University Odessa, 2018

Master's qualification work consists of three sections. The object of research is the process of information provision of accounting, control and analysis of accounts receivable.

The theoretical aspects of the accounting and control of accounts receivable, namely the essence, classification and estimation of accounts receivable, the normative-legislative base regulating issues of accounts receivable, aspects of control and analysis, are considered in this paper.

The organizational and economic activity of CJSC "Odessaconditer", an operating model of accounting and control of accounts receivable is analyzed.

The ways of improving accounting and control of receivables are offered.

Key words: accounts receivable, accounting, control, analysis, reserve of doubtful debts.